

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

15 august 2018

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte

Judecători

mun. Chișinău

Elena Covalenco

Liliana Catan

Ion Guzun

examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare declarate de inculpată și de avocatul său, Țaulean Vitalie, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 mai 2018, în cauza penală privind-o pe

Olar Maria xxxx,

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 02.03.2016 – 16.03.2018;

Instanța de apel: 20.04.2018 - 16.05.2018;

Instanța de recurs: 23.07.2018 – 15.08.2018.

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana din 16 martie 2018, Olar Maria a fost recunoscută vinovată și condamnată în baza:

- art. 287 alin. (1) Cod penal (*episodul din 15.06.2015*) la 1 (unu) an închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis pentru femei;

- art. 287 alin. (1) Cod penal (*episodul din 22.06.2016*) la 1 (unu) an închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis pentru femei.

În conformitate cu art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumulul parțial al pedepselor aplicate, inculpatei Olar Maria i s-a stabilit pedeapsa definitivă de 1 (unu) an 6 (șase) luni închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, pentru femei.

Acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Sclifos Vasile a fost admisă parțial și dispusă încasarea de la Olar Maria în beneficiul acesteia prejudiciu moral în sumă de 3000 (trei mii) lei. În rest, acțiunea civilă a fost respinsă.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a reținut că, la 15.06.2015, aproximativ la ora 15.00, Olar Maria, în timp ce se afla la spălătoria auto din str. Țîrgoviște 7V, mun. Chișinău, din intenții huliganice, încalcând grosolan ordinea publică și manifestând o vădită lipsă de respect față de societate, a inițiat un conflict cu Curmei Anatolie, după care a aplicat violența fizică față de ultimul, exprimată prin lovituri cu palmele în regiunea capului, cauzându-i conform raportului de expertiză

medico-legală nr. 1860/D din 19.08.2015, excoriații la nivelul gâtului pe dreapta și articulația umărului drept, care se califică ca vătămări corporale neînsemnate.

Tot ea, în același loc și în același timp, în continuarea acțiunilor sale huliganice, în timpul intervenției echipajului de poliție format din inspectorii de poliție, Rusu Lilian și Sclifos Vasile, în scopul aplanării conflictului generat, nesubordonându-se cerințelor legitime și opunând forța fizică față de ultimii, intenționat i-a aplicat mai multe lovituri cu palmele peste față lui Sclifos Vasile, cauzându-i conform raportului de expertiză medico-legală nr. 1859/D din 17.08.2015, excoriații la gât și echimoză la mâna dreaptă, care se califică ca vătămări corporale neînsemnate.

Tot ea, la 22.02.2016, în perioada 09.20 – 11.00, aflându-se în biroul nr. xxxx din cadrul IP Ciocana al DIP mun. Chișinău de pe str. Voluntarilor 3/1, mun. Chișinău, din intenții huliganice, încălcând grosolan ordinea publică și manifestând o vădită lipsă de respect față de societate a început a striga în birou și a numi cu cuvinte necenzurate pe colaboratorii de poliție Arnaut Mihail, Teleaga Nicu și Chiriliuc Ina, întrerupând astfel activitatea normală a secției de urmărire penală din cadrul IP Ciocana al DIP mun. Chișinău.

Ulterior, în continuarea acțiunilor sale huliganice, manifestând un cinism și o obrăznicie deosebită, Olar Maria a luat paharul cu apă de pe masă și l-a stropit intenționat pe Arnaut Mihail, iar în direcția ofițerului de urmărire penală, Chiriliuc Ina, a aruncat cu absorbantul său pe care demonstrativ l-a scos față de toate persoanele prezente.

3. Împotriva sentinței a declarat apel avocatul Vitalie Țaulean în numele inculpatei, prin care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei, cu pronunțarea unei noi hotărâri de achitare, pe motiv că fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii.

În motivarea apelului a indicat:

- lipsa elementelor constitutive a infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (1) Cod penal în acțiunile lui Olar Maria, deoarece instanța de judecată în mod neîntemeiat a reținut în sarcina inculpatei că acțiunile comise urmează a fi încadrate în baza art. 287 alin. (1) Cod penal;

- în mod neîntemeiat și ilegal au fost reținute și aplicate prevederile art. 75, 76, 77, 78 Cod penal, cu privire la aplicarea criteriilor generale de individualizare a pedepsei;

- potrivit declarațiilor prezentate de către părțile vătămate și martorii audiați în cadrul ședinței judiciare s-a constatat că conflictul care a apărut între parte vătămată Curmei Anatolie și Olar Maria a fost determinat de apariția unei neînțelegeri cu privire la calitatea prestării serviciilor de spălare a automobilului acestuia;

- partea vătămată Curmei Anatolie s-a eschivat de a se prezenta pentru a fi audiat în cadrul cercetării judecătorești, iar declarațiile depuse de către acesta

în cadrul urmăririi penale nu pot fi admise în calitate de probă, deoarece declarațiile acestuia nu au fost date citirii în cadrul ședinței judiciare în conformitate cu prevederile art. 371 Cod de procedură penală, pentru a putea a fi reținute în calitate de probă;

- se constată prezența unor contradicții esențiale dintre circumstanțele invocate în ordonanța de pornire a urmăririi penale prin care s-a stabilit că partea vătămată Curmei Anatolie a fost agresată fizic până la momentul intervenției echipajului de poliție format din inspectorii de poliție Rusu Lilian și Sclifos Vasile, iar partea vătămată Sclifos Vasile și martorul Rusu Lilian fiind audiați în cadrul urmăririi penale și cercetării judecătorești au indicat că agresiunea fizică îndreptată împotriva lui Curmei Anatolie a avut loc în prezența acestora, care au intervenit pentru a-i despărți pe Olar Maria și Curmei Anatolie, circumstanță care demonstrează că declarațiile lui Curmei Anatolie, Rusu Lilian și Sclifos Vasile sunt contradictorii și nu pot fi puse la baza unei sentințe de condamnare;

- confirmarea faptului că declarațiile lui Curmei Anatolie, Rusu Lilian și Sclifos Vasile nu sunt veridice, rezultă și din conținutul declarațiilor martorilor Vișcu Roman și Plămădeală Mihai care n-au invocat nimic despre faptul, precum că Olar Maria l-ar fi agresat fizic, în genere pe Curmei Anatolie, dar au indicat numai asupra faptului precum că au văzut momentul, când Olar Maria a săvârșit acte de agresiune împotriva unuia din polițiști, care a fost lovit cu palmele peste față, încercând să-l zgârie - este evident că nici una din probele incluse în obiectul probatoriului nu poate să probeze faptul săvârșirii de către inculpata Olar Maria a infracțiunii imputate acestuia sub aspectul stabilirii circumstanțelor invocate în ordonanța de punere sub învinuire și rechizitoriu;

- referitor la încadrarea juridică a activității de huliganism care a avut loc în biroul nr. xxxx din cadrul IP Ciocana al DIP mun. Chișinău de pe str. Voluntarilor 3/1 mun. Chișinău, a considerat că comportamentul emotiv a fost provocat prin constrângerea psihică a învinuitei care a fost amenințată în mod nejustificat legal cu privarea de libertate;

- din imaginile video administrate în calitate de probă se constată că comportamentul bănuitei Olar Maria este stăpânit de o frică imensă denumită stare de afect patologic, precum că va fi reținută în mod ilegal, iar avocatul în condițiile enunțate o abandonează contrar prevederilor codului deontologic și etică a avocatului;

- în conformitate cu prevederile art. 23, 23¹ Cod penal, stare de responsabilitate sau responsabilitate limitată se stabilește în mod obligatoriu prin dispunerea unei expertize conform prevederilor art. 97 Cod de procedură penală;

- potrivit probelor administrate în cadrul dezbaterilor judiciare s-a stabilit că, Olar Maria s-a prezentat benevol împreună cu avocatul său în biroul ofițerului de urmărire penală pentru a participa la activitatea procesuală de punere sub învinuire a acesteia, atunci când de facto a fost reținută în calitate de bănuț,

iar activitatea procesuală de reținere a bănuitei Olar Maria a avut loc cu înregistrarea contrară a prevederilor art. 115 Cod de procedură penală;

- probele care au fost administrate cu încălcarea prevederilor art. 94 Cod de procedură penală, inclusiv cu participarea procurorului, care de fapt este persoană cointeresată în mușamalizarea activității criminale să nu fie admise ca probă;

- pedeapsa penală i-a fost aplicată inculpatei Olar Maria, prin încălcarea flagrantă al principiului legalității, deoarece instanța de judecată în mod eronat a calificat fapta condamnatei potrivit prevederilor art. 287 alin. (1) lit. b) Cod penal și ca consecință, i-a aplicat o pedeapsă cu încălcarea flagrantă a principiilor individualizării pedepsei penale.

3.1. Împotriva sentinței a declarat apel și inculpata, prin care a indicat că nu este de acord cu aceasta, fără a invoca alte motive suplimentare.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 mai 2018, apelurile declarate au fost admise, casată parțial sentința, inclusiv din oficiu în baza art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin Mariei Olar, recunoscută vinovată în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. art. 287 alin. (1), 287 alin. (1) Cod penal, în conformitate cu art. 90 alin. alin. (1), (6) Cod penal, pedeapsa stabilită se suspendă condiționat pe un termen de probațiune de 3 (trei) ani.

În rest, sentința a fost menținută.

4.1. Colegiul a constatat că, deși inculpata nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunilor incriminate, vinovăția acesteia este pe deplin dovedită prin probele prezentate de către partea acuzării, printre care declarațiile părților vătămate, ale martorilor și documentele cercetate în ședința de judecată.

Instanța de apel oferind argumentare fiecărui motiv invocat de către apelați a stabilit că, conflictul dintre inculpata Olar Maria și partea vătămată Curmei Anatolie s-a iscat ca urmare a unei neînțelegeri cu referire la calitatea curățirii portbagajului automobilului, însă existența acestor pretenții nu justifică comportamentul agresiv manifestat de către inculpată față de partea vătămată și alte persoane și care s-a desfășurat într-un loc public și care a fost auzit de martorul Vișcu Roman care se afla la o distanță de 10 metri și de martorul Plamadeala Mihail care se afla la vulcanizarea în preajma spălătoriei. Or, în cazul în care o persoană nu-și execută obligația în urma unui serviciu prestat, urmează să răspundă conform prevederilor legale.

Tot în contextul episodului din 15.06.2015, instanța de apel a reținut că inculpata Olar Maria a aplicat violența fizică față de partea vătămată Curmei Anatolie, or, prin raportul de expertiză medico-legală nr. 1860/D din 19.08.2015, rezultă că lui Curmei Anatolie i s-a constatat excoriații la nivelul gâtului pe dreapta și articulația umărului drept, care au fost cauzate prin acțiunea traumatică a unui obiect contondent dur.

Acțiunile violente ale inculpatei aplicate față de partea vătămată Curmei Anatolie sunt confirmate prin declarațiile martorului Vișcu Roman care a indicat că după ce a ajuns poliția la locul respectiv, Olar Maria a început să-i pălmuiască pe cei doi băieți, prin declarațiile martorului Jordan Ion care a indicat că după ce a venit mașina colaboratorilor de poliție, Olar Maria l-a lovit pe Curmei Anatol, dar și prin declarațiile lui Sclifos Vasile care a indicat că Curmei Anatol și încă o persoana indignându-se de calitatea serviciului prestat, Olar Maria a început să-l lovească pe Curmei Anatol cu palmele peste față.

Cu referire la chestiunea individualizării pedepsei penale în privința inculpatei Olar Maria, instanța de apel a reținut că, potrivit sentinței, inculpatei Maria Olar i s-a stabilit pedeapsa definitivă sub formă de 1 an și 6 luni, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis pentru femei.

În conformitate cu art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală, în limitele prevederilor arătate în alin.(1), instanța de apel este obligată ca, în afară de temeiurile invocate și cererile formulate de apelant, să examineze aspectele de fapt și de drept ale cauzei, însă fără a înrăutăți situația apelantului.

Astfel, instanța de apel a constatat că, acțiunile inculpatei Olar Maria cuprind elementele constitutive ale infracțiunilor prevăzute de art. 287 alin. (1) Cod penal, care în conformitate cu criteriile enunțate la art. 16 Cod penal se califică ca infracțiune mai puțin gravă.

Referitor la individualizarea pedepsei penale în privința inculpatei, instanța de apel a atestat că instanța de fond corect a ajuns la concluzia că, corectarea și reeducarea ei este posibilă doar cu aplicarea în privința acesteia a unei pedepse sub formă de închisoare, așa cum dânsa nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii incriminate, nu s-a căut de cele comise, careva circumstanțe atenuante sau agravante în privința acesteia nu au fost reținute.

Colegiul a precizat că inculpatei i-a fost stabilită cea mai aspră pedeapsă din numărul celor prevăzute la sancțiunea art. 287 alin. (1) Cod penal, soluție acceptată și de către instanța de apel și care de altfel, este în acord cu criteriile de individualizare a pedepsei penale prevăzute de art. 75 Cod penal.

În conformitate cu art. 76 alin. (1), lit. 1) Cod penal, instanța a reținut în privința inculpatei ca circumstanță atenuantă - expirarea, de la momentul comiterii infracțiunii, a cel puțin 2/3 din termenul de prescripție pentru tragerea la răspundere penală, prevăzut pentru această infracțiune, deoarece în cadrul cercetării judecătorești s-a constatat că de la momentul comiterii infracțiunii de către Olar Maria a expirat cel puțin 2/3 din termenul de prescripție pentru tragerea la răspundere penală.

Cu toate acestea, instanța de fond nu a purces la operațiunea de individualizare a pedepsei sub aspectul executării acesteia, prin soluționarea chestiunii dacă pedeapsa stabilită inculpatei trebuie să fie executată real, or, sub aspectul personalității acesteia de a se corecta și reeduca, poate fi formulată

concluzia că scopul pedepsei se poate atinge și prin aplicarea suspendării condiționate a executării pedepsei în privința inculpatei, cu stabilirea unui termen de probațiune.

Așadar, instanța de apel având în vedere că inculpata anterior nu a fost la răspundere penală, iar careva circumstanțe ce ar agrava răspunderea acesteia nu au fost stabilite, a reținut că în speță este posibilă aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal, cu stabilirea unei pedepse sub formă de închisoare, cu suspendarea condiționată a executării acesteia.

Astfel, inculpatei, recunoscută vinovată în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 287 alin. (1), 287 alin. (1) Cod penal, în conformitate cu art. 90 alin. (1), (6) Cod penal, pedeapsa stabilită se suspendă condiționat pe un termen de probațiune de 3 (trei) ani, obligând-o ca în termenul stabilit să nu-și schimbe domiciliul fără consimțământul organului competent și prin comportare exemplară și muncă cinstită să îndreptățească încrederea ce i s-a acordat.

5. Împotriva hotărârilor a declarat recurs ordinar inculpata, care fără a invoca un temei pentru recurs din cele indicate în art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, solicită casarea acestora și pronunțarea unei hotărâri de achitare, din motiv că nu este vinovată de comiterea infracțiunilor incriminate.

5.1 La 24.07.2018 avocatul Țaulean Vitalie în numele inculpatei a declarat recurs ordinar, prin care solicită casarea deciziei instanței de apel, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri de achitare, pe motiv că acțiunile Mariei Olar nu întrunesc elementele infracțiunilor incriminate.

6. Pe marginea recursurilor declarate procurorul a depus referință, expunându-se pentru inadmisibilitatea acestora, deoarece avocatul a depus recursul peste termen, iar recursul inculpatei nu îndeplinește cerințele de conținut.

7. Examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor declarate, în baza celor invocate în recursuri și în raport cu materialele dosarului, Colegiul penal conchide asupra inadmisibilității acestora din următoarele considerente.

Referitor la recursul declarat de către inculpată, Colegiul menționează că potrivit art. 432 alin. (4) Cod de procedură penală, recursul se consideră admisibil în cazul în care acesta îndeplinește cerințele de formă și conținut, iar temeiurile invocate se încadrează în cele enumerate în art. 427 Cod de procedură penală - în cazul în care este prezentă încălcarea gravă a drepturilor persoanei, iar cauza prezintă un interes deosebit pentru jurisprudență.

În sensul art. 429 alin. (1) Cod de procedură penală, recursul trebuie să fie motivat, iar art. 430 Cod de procedură penală indică expres cerințele cărora trebuie să corespundă cererea de recurs, în special, textul recursului trebuie să conțină argumentarea ilegalității hotărârii atacate, cu indicarea temeiurilor prevăzute de art. 427 Cod de procedură penală (unul sau mai multe din acestea) și cu invocarea problemei de drept ce persistă în cauză, indicând care este eroarea comisă de instanță.

În acest sens se reține, că art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală prevede 16 temeuri de declarare a recursului ordinar, astfel, dacă o parte a procesului consideră că soluția instanței de apel conține erori de drept și o atacă în instanța superioară, atunci ea este obligată, conform art. 430 pct. 5) Cod de procedură penală să motiveze recursul și să arate eroarea ce s-a comis în coraport cu cel puțin unul din temeiurile normei menționate.

Prin urmare, criticile formulate de recurentă nu conțin indicii unor erori de drept și respectiv nu sunt motivate sub aspectul casării hotărârilor recurate, ca fiind ilegale.

În cazul în care autorul nu invocă concret în recurs temeiul sau eroarea pe care se bazează din cele reglementate de norma procesual penală, un asemenea recurs se consideră ca fiind necorespunzător după conținut, deoarece nu îndeplinește exigențele prevăzute de pct. 5) art. 430 Cod de procedură penală și urmează a fi respins ca inadmisibil.

Astfel, Colegiul penal constată, că recursul ordinar declarat de inculpata Olar Maria nu întrunește condițiile legale de conținut, iar instanța de recurs nu este competentă să completeze recursul cu circumstanțe în fapt și în drept care l-ar justifica sub acest aspect, întrucât potrivit art. 24 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii.

Conform art. 432 alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că nu îndeplinește cerințele de conținut, prevăzute în art. 429 și 430 Cod de procedură penală.

În acest context, Colegiul conchide că nu există temei legal pentru admiterea recursului ordinar declarat de către inculpată și potrivit legii se impune inadmisibilitatea lui, deoarece nu îndeplinește cerințele de conținut.

Referitor la recursul declarat de către avocatul Țaulean Vitalie în numele inculpatei, Colegiul menționează că în conformitate cu prevederile art. 422 Cod de procedură penală, *termenul de recurs este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei*.

După cum rezultă din materialele dosarului, cauza penală a fost judecată în ordine de apel cu participarea procurorului, inculpatei și avocatului acesteia, dispozitivul deciziei fiind pronunțat la 16 mai 2018, cu anunțarea participanților că decizia motivată va fi pronunțată la 13 iunie 2018, ședință în care s-a prezentat doar procurorul și inculpata potrivit procesului verbal al ședinței de judecată (f.d. 126, vol. III).

Aceste momente certifică faptul că termenul de 30 de zile de contestare cu recurs ordinar al deciziei instanței de apel stabilit de art. 422 Cod de procedură penală, nu a fost respectat de către avocatul Țaulean Vitalie, cu toate că dânsul

cunoștea despre data când va avea loc pronunțarea integrală a deciziei recurate, depunând recursul ordinar abia la 24 iulie 2018, prin urmare, Colegiul consideră că recursul a fost depus peste termen, or, termenul de recurs este absolut și are caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar recursul declarat după expirarea termenului se va respinge ca fiind declarat peste termen, deoarece legea procesual-penală ce reglementează procedura examinării recursului ordinar, nu prevede posibilitatea de repunere în termen a recursului.

În atare împrejurări, termenul de declarare a recursului împotriva deciziei instanței de apel a expirat la 13 iulie 2018, iar avocatul a avut reala posibilitate de a face cunoștință cu materialele cauzei penale și de a declara recurs în termenul stabilit de lege.

În această ordine de idei, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție consideră, că recursul ordinar declarat de către avocatul Țaulean Vitalie în numele inculpatei, este inadmisibil, ca fiind declarat peste termen.

8. În conformitate cu prevederile art. 432 alin. (1) și alin. (2) pct. 1) și 2) Cod de procedură penală, Colegiul penal

D E C I D E :

Inadmisibilitatea recursurilor ordinare declarate de inculpată și de avocatul său, Țaulean Vitalie, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 mai 2018, în cauza penală privind-o pe Olar Maria, deoarece recursul depus de inculpată, nu îndeplinește cerințele de conținut, iar recursul declarat de avocat la 24 iulie 2018, a fost depus peste termen.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată publicată la 29 august 2018.

Președinte:

Elena Covalenco

Judecători:

Liliana Catan

Ion Guzun